

LAUSUNTOKYSELY: HE laiksi alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista

Lausuntoluonnos maakunnan yhteistyöryhmä 10.5.2015

- 1) Vastaajatahon virallinen nimi: **Kainuun maakuntauudistuksen ohjausryhmä**
- 2) Vastaajataho:
- 3) Vastaajatahon vastuuhenkilön sähköpostiosoite:
- 4) Vastauksen kirjanneen henkilön vastuuhenkilön sähköpostiosoite (jos eri henkilö kuin edellä):

Esityksen keskeiset tavoitteet ja ehdotukset (HE, luku 3)

- 5) Ovatko esityksen tavoitteet oikein asetettuja: **Kyllä, pääosin**
- 6) Mahdollinen sanallinen perustelu:

Tavoitteet aluekehitysjärjestelmän, aluekehitys- ja kasvupalvelujen rahoituksen ja palvelujen uudistamiseksi tukemaan paremmin alueiden elinvoimaisuutta ja aluetalouden kasvua ovat keskeisiä tulevien maakuntien tehtävien kannalta.

Lausunnolla olevan lakiesityksen valmisteluprosessi ei ole suoraan kytkeytynyt maakuntauudistusprosessiin, vaikka aluekehitystehtävien (ml kasvupalvelut) ovat keskeinen osa tulevan maakunnan laaja-alaista tehtäväkenttää. Aluekehittäminen ja sen eri instrumenttien kokoaminen yhteen tulevan maakunnan tehtäväkentässä on merkittävä mahdollisuus aluelähtöisen kehittämistyön vahvistamiseksi; ja tässä mielessä aluekehitys- ja kasvupalvelulaki on keskeinen säädös.

Eryteisesti maakunnan itsehallinnollista asemaa koskevat tavoitteet eivät näy tätä lakiluonnosta linjaavina, vaan käytännössä kyse on yhden hallinnonalan asettamista tavoitteista ja sisällölliset muutokset kohdistuvat ennen kaikkea yritys- ja työvoimapalveluihin. Alueiden kehittämisen tavoitteiden osalta laki perustuu pitkälle voimassa olevan lain tavoitteisiin. Kasvupalveluja eli nykyisiä yritys- ja työvoimapalveluja koskevan lain osan tavoitteissa on keskeinen muutos: henkilö- ja yritysasiakkaiden valinnanvapaus on otettu päätavoitteeksi. Tästä on johdettu toteutusmalliksi kilpailullinen monituottajamalli, jossa järjestäjän (maakunta) ja tuottajan tehtävät on selkeästi erotettu. Keskeinen tavoite on myös, että tulevat kasvupalvelut sovitetaan maakunnan toimesta toisiinsa ja tuotetaan kunkin alueen asiakastarpeen perusteella.

Lakiehdotus on syntynyt yhdistämällä nykyinen laki alueiden kehittämisestä ja ELY-keskuksia koskeva lainsäädäntö. Alueiden kehittämisen ja siihen osana kuuluvan kasvupolitiikan yhdistäminen samalla kun muiden hallinnon alojen aluekehitykseen vaikuttavat toimet ovat tämän lain ulkopuolella korostaa kasvupalvelujen roolia jopa liikaa. Tulevien maakuntien kannalta on tärkeää, että aluekehittäminen muodostuu kokonaisuudeksi, johon kaikki hallinnonalat vaikuttavat toimillaan.

- 7) Tukevatko keskeiset ehdotukset esityksen tavoitteita: **Kyllä pääosin**
- 8) Mahdollinen sanallinen perustelu:

Aluekehittämistä laajana käsitteenä, yritys- ja työvoimapalveluja, näihin liittyvää osaamisen kehittämistä sekä kotouttamista koskevien tehtävien integrointi maakunnan tehtäväkokonaisuuteen on lakiehdotuksen myönteisin asia. Myös normiston karsiminen soveltuu hyvin maakuntauudistuksen tavoitteisiin.

Aluekehittämiseen keskeisesti vaikuttavien sektoriministeriöiden, maa- ja metsätalousministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö sekä ympäristöministeriö, kytkeminen laajaan aluepolitiikkaan ei kuitenkaan ole toteutumassa nykyistä lainsäädäntöä paremmin. Yritys- ja työvoimapalvelujen integroinnissa ja markkinoille siirtämisessä lakiehdotuksen vaikutusten arviointi on erittäin vaikeaa. Erityisesti on syytä panna merkille, että kilpailullinen monituottajamalli esitettyssä muodossaan toteutettuna on osin ristiriitainen maakuntauudistuksen itsehallinnon tavoitteiden kanssa ja heikentää maakunnan ja kuntien elinvoimatehtävien yhteensovittamista. Kun esityksen tavoitteena on siirtää mahdollisimman paljon nykyisiä viranomaistehtäviä markkinoille, maakunnan tarkoituksenmukaisuusharkintaan kuuluvat tehtävät samalla kapenevat. Tämä ei ole hyvä kehitys paikka- ja ohjelmaperusteisen kehittämistyön näkökulmasta.

Tulevien maakuntien ja kuntien elinvoimapolitiikat tulee nähdä toisiaan täydentävinä ja tukevinä. Kunnat ja kaupunkiseudut panostavat elinkeinojen edistämiseen ja työllisyyteen sekä investointeihin moninkertaisesti verrattuna nyt kasvupalveluiksi maakunnille koottaviin valtion nykymuotoisen TE- ja ELY-keskuksen hallinnon resursseihin. Tämä näkyy elinkeinoja ja työllisyyttä suoraa edistävän resursoinnin lisäksi muun muassa innovaatioympäristöihin panostamisena sekä monimuotoisena kasvua luovana yhteistyönä korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja yrityskehityksen kanssa. Kasvun kannalta ratkaisevan tärkeä vastuu maankäytöstä, kaavoituksesta ja pitkälti myös liikennejärjestelmästä on kunnilla. Ehdotukset pitävät sisällään jonkun verran eri viranomaisten toimivaltamäärittelyjä ottamatta kuitenkaan kantaa siihen, miten kasvupalvelut ja kuntien elinvoimatehtävät limittyvät saumattomaksi ja asiakaslähtöiseksi kokonaisuudeksi. Ehdotusten mukaan valtion, maakunnan ja kunnan kumppanuus jää käytännössä kokonaan paikallisesti ja maakunnallisesti sovittavaksi.

Lakiesityksen mukaan kuntien on mahdollista osallistua maakuntien järjestämien kasvupalveluiden tuotantoon vain erillisten markkinoilla kilpailutilanteessa toimivien yhtiöiden kautta. Kuntien kannalta osallistuminen markkinaehtoisten palveluiden tuottamiseen olisi tuskin kuitenkaan tarkoituksenmukaista. Jos palvelumarkkinoilla on tarjontaa, on relevanttia jättää palvelutuotanto siellä toimivien yritysten varaan ja jos tarjontaa ei ole, on todennäköistä, ettei myöskään kunnan omistamalla yhtiöllä olisi kannattavan toiminnan edellytyksiä.

9) Voitaisiko esityksen tavoitteet saavuttaa muilla keinoin? Kyllä / Kyllä pääosin.

10) Mahdollinen sanallinen perustelu:

Lakiehdotuksessa viitataan vaihtoehtoiseen malliin, jossa nykyistä järjestelmää uudistettaisiin. Tätä mallia ei ole lainvalmistelussa vaihtoehtona pidemmälle tarkasteltu, mikä on puute. Kilpailulliset markkinat rajoitetummin tai porrastetusta avaava malli olisi käypä ratkaisu kasvupalvelun tavoitteisiin nähden ja voisi samalla toteuttaa paremmin maakuntauudistuksen tavoitteet. Tällaista mallia ei ole ollut lakivalmistelussa esillä lainkaan, vaan on lähdetty täysin puhdasoppisesta järjestäjän ja tuottajan

erottamista. Vaihtoehtoinen toteutusmalli olisi samankaltainen sote-uudistukseen valinnanvapausmallin kanssa.

Mikäli esitettyssä perusmallissa päätetään pysyä, sen toimeenpanoa on tarpeen jaksottaa pidemmälle aikajänteelle ja vaiheistaa. Se mahdollistaisi erilaisten vaihtoehtojen harkinnan ja järjestämistehtävien hallitun toteuttamisen. Maakuntien järjestämisoaamisen ja markkinoiden terveen kehittymisen kannalta inkrementaalinen toteutusmalli on tarkoituksenmukainen.

11) Muut vapaamuotoiset huomiot HE:n lukuun 3:

Esityksen mukaan yritykset saavat jatkossa tarvitsemansa palvelut yhdestä paikasta. Tämä ei toteudu esitettyssä mallissa. Ottaen huomioon valinnanvapauden ja markkinaehtoisuuden, jatkossa yrityspalvelua saa yhä useammasta paikasta, koska palvelujen tuottaminen hajaantuu. Ns. kansalliset kasvupalvelut ja niiden tuottaminen eriytyy todennäköisesti voimakkaasti maakunnan järjestämistä vastuulla olevista kasvupalveluista. Esimerkiksi kansainvälistymiseen saattaa syntyä "kahden kerroksen" palveluita. Eri alueilla toimiville yrityksille tarjotaan laadullisesti hyvin erilaisia palveluja erisuuruuksilla subventioilla. Kansallisten kasvupalvelujen tarjonta saattaa kohdistua alueellisesti hyvinkin voimakkaasti sinne, missä kysyntä on jo valmiiksi merkittävää. Pitkällä tähtäimellä tämä johtanee entistään voimistuviin kehityseroihin Suomen sisällä.

Esityksen vaikutukset (HE, luku 4)

12) Ovatko esityksen vaikutukset tunnistettu riittävällä tasolla? **Ei pääosin.**

13) Mahdollinen sanallinen perustelu:

Lakiehdotuksen markkinoita lisäävät vaikutukset on yliarvioitu. Ehdotuksen mukaan uusia markkinoita syntyisi 400 milj. euron verran. On huomattava, että tähän arvioon on sisällytetty jo nykyisin markkinoilta hankittavat yritys- ja työvoimapalvelut (200 - 250 milj. euroa), jotka siis eivät ole nettolisäystä. Nettolisäystä voi syntyä siitä henkilötyöpanoksesta, jonka arvioidaan maksimissaan voivan siirtyä pitkällä aikavälillä markkinoille (85 % nykyvolyyminä eli noin 160 milj. euroa). Tällöin on huomattava, että maksimitasoon pääsemiseksi joudutaan tulevan maakunnan tehtävistä jopa viranomaistehtäviä sisältävät palvelut ulkoistamaan. Maakunnille siis jäisi vain pakolliset viranomaistehtävät ja uutena järjestämiseen liittyvät tehtävät. Tätä ei voi pitää realistisena ja tarkoituksenmukaisena toteuttaa, sillä järjestelmämuutos synnyttää myös uusia tehtäviä järjestäjälle (maakunta). Maakunnan itsehallinnollisuus kärsii, jos ns. järjestämistehtävät erityisesti rahoituspalvelut siirrettäisiin markkinoille. Sama koskee rakennerahastotehtäviä. Voitaneen siis realistisesti arvioida, että kasvupalvelu-uudistus lisäisi markkinoille siirtyvää toimintaa noin puolet tästä. Tällöin markkinoiden nettokasvu olisi alle 100 milj. euroa.

Lakiehdotuksen arviot 85%:n henkilövaikutuksesta nykyisiin julkisiin kasvupalveluihin nähden olisi huomattava. Lakiehdotuksen henkilöstövaikutusten arvioinnissa tätä asiaa ei ole selkeästi ja realistisesti pystytty arvioimaan.

Kasvupalvelujen saatavuus riippuu esityksen mukaan erityisesti digitalisoinnista ja laajakaistayhteyksien käytettävyydestä. Kasvupalvelujen tavoitteiden mukaisen toteutumisen ehtona on siten toimivien

sähköisten alustojen käyttöön saanti ennen toimenpanoa. Verkkopalvelut, digitalisaatio ja laajakaistat ovat erityisenä haasteena Itä- ja Pohjois-Suomessa. Uudistuksen toteutettavuuden arvioinnissa nämä seikat tulisi käydä läpi ja esittää tarpeelliset ratkaisut.

Lakiehdotuksessa tuodaan esille, että ”Lähtötilanne kasvupalvelujen käynnistyessä on eri maakunnissa hyvin erilainen, eivätkä palvelutuottajien markkinat pitkälläkään aikavälillä ole samanlaiset eivätkä kehity samalla tavoin koko Suomessa”. Tästä arviosta ei ole kuitenkaan tehty toimeenpanoa koskevia johtopäätöksiä.

HE:n mukaan yksityiset markkinat pääasiallisena toimijana on oletuksena tehokkaampaa kuin julkinen tuotanto. HE:ssä ei kuitenkaan ole riittävästi arvioitu esitettyä kokonaisuutta: järjestäminen, monta tuottajaa, valtakunnalliset kasvupalvelut sekä lisääntyvä valvonnan tarve. Missä määrin esitetty malli lisää kustannuksia ja resurssointitarpeita.

Kasvupalvelu-uudistukseen liittyneen markkinavuoropuhelin tulosten perusteella kasvupalveluihin liittyvät markkinat ovat noin 300 milj. euroa ja yksittäisiä tuottajia on noin 520. Selvityksen mukaan palveluntuottajat keskittyvät kuitenkin erittäin selvästi Uudellemaalle: yli 5 henkeä työllistävien toimipaikkojen määrä Uudellamaalla on 400, seuraavaksi suurimmilla Varsinais-Suomella 85 ja Pirkanmaalla 48; kaikilla muilla maakunnilla alle 20. Markkinoiden toimivuuden ja avaamisen haaste on aluenäkökulmasta erittäin suuri. Tätä tarkkaa tilannekuvaa ei lainvalmisteluvaiheessa ole huomioitu (selvitys esitelty ohjausryhmälle 27.3.).

14) Muut vapaamuotoiset huomiot HE:n lukuun 4

Lakiehdotuksen perusteissa kiinnittää huomiota se, että maan hallituksen linjauksessa 5.4.2016 maakunnille siirrettävistä tehtävistä lähdettiin siitä, että maakunnalla on mahdollisuus sopia palvelujen tuotannosta mm. kunnan kanssa. Lausuntokierroksella oleva esitys ei tällaista mahdollisuutta tunnista. Kuntien mahdollisuus tuottaa palveluja etenkin markkinapuutetilanteessa on mahdollistettava kasvupalvelulainsäädännössä.

Lakiesityksessä ei ole selkeää kuvaa siitä, kenellä on vastuu vaikeasti työllistyvistä. Kunnilla on oltava mahdollisuus ottaa kokonaisvastuu vaikeasti työllistyvistä monialaiseen lähestymistapaan perustuen. Yhtiöittämisen ulkopuolelle on voitava jättää vaikeimmin työllistyville tarkoitettu palvelukokonaisuus, johon sisältyy esim. työ- ja toimintakyvyn arviointi sekä palvelutarpeen arviointi, työpajatoiminta, piilotyöpaikkojen etsiminen, matalan kynnyksen työpaikkojen räätälöinti sekä palvelujen yhteensovittaminen (nykyinen TYP-toiminta).

Asian valmistelu (HE, luku 5)

15) Vapaamuotoiset huomiot:

Lakiehdotus on valmisteltu tiukalla aikataululla erityisesti lainvalmistelun ohjausryhmän kannalta. Aluekehityskokonaisuuteen liittyvät substanssilait on saatu ensimmäiseen luonnosvaiheeseen juuri lausuntokierroksen alkaessa. Lainvalmistelun yhtymäkohdat sote- ja maakuntauudistukseen olisi tarpeen käydä jatkovalmistelussa läpi erityisesti valinnanvapausmallin yhteensopivuuden soten kanssa ja maakunnan itsehallinnollisuuden näkökulmasta.

KOMMENTIT LAKILUONNOKSEEN

Luku1 Yleiset säädökset (1-5§)

16) Vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 1:

Kasvupalvelun määritelmä on epämääräinen ja vaatii selkeyttämistä. Kasvupalvelut käytännössä tarkoittavat edelleen nykyisten yritys- ja työvoimapalvelujen toteuttamista vaikkakin uudella toimintatavalla, on siksi selkeintä määritellä ne myös viittaamalla yritys- ja työvoimapalveluihin. ”Kasvupalvelut” ei ole yleiskäsitteenä myöskään selkeä asiakkaille esim. yrityspalvelut, työllisyyspalvelut ja osaamispalvelut kuvaisivat sisältöjä paremmin.

Kasvupalvelukäsitettä ei tule laajentaa niin, että siihen kuuluisi aluekehittämisen tehtäviä, vaan näkyä hierarkia, jossa kasvupalvelut ovat yksi (keskeinen) instrumentti aluekehittämiseksi. Sekaannusta aiheuttava on kasvupalvelujen määritelmän viittaus lain 1§:n tavoitteisiin, tämä viittaus kuuluisi paremmin aluekehittämisen määritelmään. Aluekehittäminen kytkeytyy maakunnan itsehallintoon kuuluvaan aluekehitysviranomaisen tehtävään, jota linjaa maakuntavaltuusto maakuntaohjelman hyväksyessään. Aluekehittäminen yläkäsitteenä on kirjattava selkeämmin.

Määrittelytarpeita on myös muissa avainkäsitteissä. Valinnanvapauden määritelmä ei selvennä käsitettä ja sen merkitystä: ”*valinnanvapaudella* asiakkaan oikeutta valita käyttämänsä palvelun tuottaja silloin, kun samalle palvelulle on useampia tuottajia”.

Tärkeitä käsitteitä, joita tulee täsmentää (laissa tai perusteluissa) ovat asiakkuudenhallinta, tarvekartoitus, asiakastieto, viranomaistehtävät, valinnanvapaus sekä markkinapuute.

17) Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset lukuun 1:

Ehdotamme lakiluonnoksen 1. luvun 2 § (Määritelmät) kohtaa muutettavaksi seuraavaan muotoon:

Tässä laissa tarkoitetaan: 2) kasvupalveluilla valtion ja maakunnan yrityspalveluita ja julkisia työvoima- ja yrityspalveluita, joiden asiakkaisiin lukeutuvat myös kotoutettavat maahanmuuttajat.

Ehdotamme 1 § (Lain soveltamisala ja tavoitteet) sisältöön tarkennuksia:

Lain tavoitteena on

*3) valtion ja maakuntien aluekehittämisen- ja kasvupalvelujen järjestämistä vastaavan määrittelyaluekehittämisen ja sen rahoittamisen – kansallisesti sekä tässä laissa tarkoitettujen **Mnä en ihan ymmärrä tätä sisällöllisesti. Puuttuuko tästä jotain sanoja?***

4) Euroopan unionin rahastoista osarahoitettavien ohjelmien, hankkeiden ja palvelukokonaisuuksien hallinnointi- ja rahoitustoiminnan – yhdistäminen johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi ja

5) luoda neuvottelumenettelyyn, vuorovaikutukseen, eri toimijoiden työnjakoon ja yhteisiin tavoitteisiin perustuva alueiden kehittämisen järjestelmä.

Ehdotamme 4§:n ensimmäiseen lauseeseen lisätään maininta alueiden kehittämisen rahoituksen määräytymistä:
Maakunnan järjestämien kasvupalvelujen ja aluekehittämisen rahoitus määräytyy maakuntien rahoituslain (/) perusteella.

Luku 2 Alueiden kehittäminen (6-12§)

18) Säädetäänkö laissa riittävän selkeästi aluekehittämisen vastuista (7§): Kyllä pääosin.

19) Mahdollinen sanallinen perustelu:

Laki jakaa aluekehitysvastuun aluetasoisin (valtio-maakunta-kunta), mikä on periaatteellisesti oikea lähtökohta. Lakiehdotuksen tavoitepykälä 6§ on kokonaisuutena hyvä.

Lakiuudistuksessa kehittämisen välineet säilyvät pitkälti samoina (mm. maakuntaohjelma ja EU - ohjelmat). Uutena menettelynä järjestelmässä on valtion ja maakunnan välinen keskustelu maakunnan kehityksen tilannekuvasta, johon valmistautuminen edellyttää maakunnalta yhteistyötä kuntien kanssa. Lain tavoitteeksi on kirjattu kansallisesti rahoitettujen palvelujen, aluekehittämisen ja EU:n rakennerahastotoiminnan hallinnointi- ja rahoitustoiminnan yhdistäminen johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi. Tavoite on kannatettava, mutta yhteensovitus ei toteudu parhaalla mahdollisella tavalla, kun po. säädäntö ei koske muita kuin työ- ja elinkeinoministeriön tehtävää.

Em. asia pykälä on 32, siirretään kohtaan 43

Kasvupalveluiden järjestäjällä tulisi olla mahdollisuus kohdentaa rahoitusta kuntien elinkeinotoimessa ja kehittämissyhtiöissä tehtävään yritysten ohjaukseen yritysten kasvua tukeviin elinvoimatehtäviin. Se mahdollistaisi kuntien ja niiden kehittämissyhtiöiden yritysneuvonnassa syntyvien kontaktien täysimääräisen hyödyntämisen yritysten kasvun ja innovaatiotoiminnan tukemisessa samalla kun yhteinen resursointi aktivoisi kuntia myös tulevaisuudessa suuntaamaan rahoitusta yritystoimintaa ja työllisyyttä tukeviin toimenpiteisiin.

Tulevan EU:n ohjelmakauden rakennerahasto- ja muiden ohjelmien valmistelun vastuiden määrittelyssä maakuntien itsehallinnollista asemaa ei ole huomioitu. Valmisteluprosessin tulee olla yhtenäinen myös maaseutuohjelmien osalta.

20) Säädetäänkö laissa riittävän selkeästi aluekehittämisen järjestelmästä, rakennerahastojen hallinnoinnista ja aluekehittämiseen liittyvästä yhteistyöstä (8-11 ja 32§): Kyllä / Kyllä pääosin

21) Mahdollinen sanallinen perustelu:

Maakuntaohjelma on keskeinen maakunnan aluekehittämisen suunnitelma. Rakennerahastojen hallinnointiin on tehty maakuntien itsehallinnon näkökulmasta tarkoituksenmukainen linjaus, jonka mukaan kaikki maakunnat toimivat rakennerahastovarojen välittävinä viranomaisina. Rakennerahastotehtävien tulevaisuuden lakiehdotus jättää avoimeksi, kun muilta osin nykyinen toimintamalli säilytetään siirtymäsäädöksin.

22) Muut vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 2:

Kehittämisen ja innovaatiotoiminnan hankerahoitus tulee ymmärtää erillisenä tehtäväalueena kilpailutettavista yrityspalveluista. Toimintaympäristön ja innovaatiotoiminnan edellytysten kehittämisen hankkeet ovat laajoja kokonaisuuksia joilla on yhteys yritys- ja työllisyystukitoimintaan.

23) Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset lukuun 2:

Lisäysehdotukset luvun 2 7 §:ään :

Työ- ja elinkeinoministeriö valmistelee yhdessä maakuntien kanssa Suomen neuvottelutavoitteet koheesiopolitiikan osalta, keskeiset tavoitelinjauksen päätetään aluekehittämispäätöksessä.

Työ- ja elinkeinoministeriö valmistelee yhdessä maakuntien kanssa kansalliset rakennerahasto-ohjelmat siten, että maakunnat sopivat ohjelma-alueista ja päättävät ohjelman painopisteistä.

Pykälään 10 ”alueiden kehittämisen painopisteet ja maakuntaohjelma” liittyen voimassa olevassa aluekehityslainsäädännössä (7/2014) on 34§ 3. momentti, jota on sovellettu alueellistamisen koordinaatioryhmän toiminnassa:

Ennen kuin valtion viranomainen tekee sellaisen valtion paikallis- tai aluehallinnon toimielimiä, niiden toimialueita, toimipaikkoja tai toimielimistä saatavia palveluja koskevan päätöksen, joka saattaa heikentää asiakaspalvelun saatavuutta tai tekee valtioneuvostolle aloitteen sellaisen päätöksen tekemiseksi, sen on pyydettävä lausunto kunnalta, jota asia koskee. Jos asia koskee kahta tai useampaa kuntaa, lausunto on pyydettävä myös maakunnan liitolta. Jos valtion viranomainen aikoo poiketa lausunnosta, sen on neuvoteltava asianomaisen kunnan ja maakunnan liiton kanssa.

Em. sisältö tulisi säilyttää myös uudessa lainsäädännössä maakuntia koskevana.

Luku 3 Kasvupalvelut ja niiden järjestäminen (13-20§)

24) Säädetäänkö laissa riittävän selkeästi maakunnan vastuusta ja järjestämistehtävistä? Ei pääosin.

25) Mahdollinen sanallinen perustelu:

Pykälään 13 (Kasvupalvelut) on kirjattu hyvin selkeä tavoite kasvupalvelujen yhteensovittamiseksi niin maakunnan tasolla kuin maakuntien ja kuntien kesken. Tämä tehtävä näyttyy maakunnan järjestämistehtävää raamittavan kilpailullisen monituottajamallin vuoksi erittäin haastavalta. Monituottajamallihan ei mahdollista ns. yhden luukun periaatetta, joka aiemmin on ollut julkisten yritys- ja työvoimapalvelujen järjestämisen ihannemalli. Vastaavasti kilpailuneutraliteettiin viitaten maakunnalla ei olisi sopimusoikeutta kuntien kanssa palvelujen tuottamisesta – ei edes markkinapuutetilanteessa.

Pykälää 14 (Kasvupalvelujen asiakkaat) tarkastelemalla havaitaan, että valtakunnallisten ja maakunnallisten kasvupalvelujen yritysasiakkaiden määrittely on identtinen. Käytännössä näin onkin ja yksittäinen yritys on nyt ja jatkossakin (potentiaalinen) asiakas niin kunta-, maakunta- kuin valtakunnan tason yrityspalveluille. Maakunnallisten kasvupalvelujen muiden kuin yritysasiakkaiden määrittelyssä heijastuu kasvupalvelujen määritelmästä johtuva epämääräisyys.

Pykälässä 16 säädetään, että ” Järjestämismääräyksessä oleva maakunta huolehtii lisäksi siitä, että palvelun tuottajat toimivat keskenään yhteistyössä siten, että asiakkaiden käytössä on yhteen sovitettuja palveluja.” Vastaava ilmaisu toistuu myös pykälän 19 lopussa. Voi perustellusti kysyä, miten maakunta voi tätä tehtävää toteuttaa, sillä kilpailullisessa monituottajamallissa yritykset keskenään kilpailevat asiakkaista.

Maakunnan velvollisuus huolehtia asiakkaan oikeuksista ja tähän liittyen palveluohjauksesta ja tietopalvelusta ovat uusia tehtäviä maakunnille ehdotetussa mallissa. Ydinkysymys mallin toimeenpanon kannalta on se, kenellä on tosiasiallinen vastuu asiakkaan palvelujen koordinoinnista ja palveluohjauksesta. Koska maakunta voisi tehdä tätä omana toimintana vain markkinapuitelanteessa, ehdotus johtaisi käytännössä em. vastuiden siirtymiseen tuottajille. Tältä osin ehdotus on todellisuudelle vieras myös sen vuoksi, että asiakasrajapinnassa toimivat myös kuntien elinkeinotoimi ja erilaiset kehitysyritykset. Näiden kanssa sopimuksellinen yhteistyö ei sisälly lakiehdotuksen mukaisiin järjestäjän mahdollisuuksiin.

Lakiluonnoksen kaksi keskeistä palvelujen ohjaamiseen ja ohjautumiseen liittyvää kohtaa eli palveluohjaus (17 §) ja palvelujen yhteensovittaminen (19 §) eivät ehdotetussa kilpailullisessa monituottajamallissa ilman maakunnan omaa koordinoivaa palveluohjausta toteudu asiakkaiden tarpeiden mukaisesti. Siksi on tarve laajentaa maakuntien viranomais tehtäviä kasvupalvelujen palveluohjaukseen ja maakunnan toimimisesta työnhaun asiakkaiden ensivaiheen palvelupisteinä.

Kansanvallan toteutumisen näkökulmasta laaja markkinaehtoisuus, julkisen tuotannon kapeus ja yhtiöittämisvelvollisuus jo sinänsä voivat välillistää ja etäännyttää kasvupalveluiden kansanvaltaista ohjausta.

Lainsäädännössä jää epäselväksi, mikä ero on eri pykälissä kuvatuilla huolehtimisella, järjestämismääräyksellä ja huomioon ottamisella? 16 § mm. "tulee järjestää palvelut asiakkaiden tarpeiden...", "järjestämismääräyksessä olevan maakunnan pitää huolehtia", 17 § todetaan **järjestämismääräys** sekä lisäksi se, mistä maakunta **vastaa** aina..., **otettava huomioon**..., 19 §:n mukaan järjestämismääräyksessä oleva maakunta **huolehtii** lisäksi...

26) Tulisiko lailla säätää, mitkä palvelut maakunnan tulee minimissään järjestää: *Huom. tässä kohdassa valmistelussa on tullut toisistaan poikkeavia näkemyksiä!*

27) Mahdollinen sanallinen perustelu:

- Maakunnan itsehallinnon ja aluekehitysvastuun vuoksi on luotettava maakunnan haluun järjestää juuri omalle alueelleen tarpeelliset yritys- ja työvoimapalvelut. Lakiehdotus (säädosohjaus) nykymuodossaan sisältää antaa perustan maakuntien järjestämistehtävälle. Järjestämistehtävän toimeenpanoon sopiva malli on informaatio-ohjaus, joka toteutuu maakuntien neuvottelumenettelyssä.
- Toisaalta kansalaisten yhdenvertaisuuden periaatteiden valossa tämä voisi olla perusteltua. Minimissäänoston lisäksi maakuntakohtaisesti käyttöönotettavat joustavat palvelukokonaisuudet ovat toimiva ratkaisu.

28) Onko lakiluonnoksessa tuotu tarpeeksi selkeästi esiin mahdollisten valtakunnallisten palvelukeskustehtävien suhde maakunnan kasvupalvelutehtäviin: Kyllä.

29) Mahdollinen sanallinen perustelu:

Valtakunnallisten palvelukeskusten rooli tulee määritellä maakuntalaissa. Tässä laissa ei tarvita mitään määrittelyjä valtakunnallisten palvelukeskusten roolista. Valtakunnalliset palvelukeskukset on nähtävä vain maakuntien yhteisenä palvelun tuottajana. Operatiivisesti on olennaista ne tietojärjestelmät, jotka auttavat maakuntien asiakashallintaa ja palvelujen integrointia. Valtakunnallisten palvelukeskusten roolia ei siten tarvitse tässä laissa määritellä.

Tähän kokonaisuuteen liittyy 28 pykälä, jossa järjestelmälustojen yhtenäisyydestä todetaan, että ”Työ- ja elinkeinoministeriö määrittää kasvupalveluja tukevien järjestelmälustojen yhteen toimivuuden periaatteet ja linjaukset sekä valtakunnallisten kasvupalvelujärjestelmien käyttövelvoitteet.” Tämä säädös on periaatteessa riittävä.

Sen sijaan merkittävä on lakiehdotuksen 26§, jossa säädetään kasvupalvelujen tietojärjestelmistä. Ehdotetun säädöksen mukaan tietojärjestelmien ylläpito jakautuisi ministeriön ja maakuntien kesken: ”Työ- ja elinkeinoministeriö sekä kasvupalvelun valtakunnalliset toimijat pitävät yllä ja kehittävät valtakunnallisia sekä valtakunnallisia ja maakunnallisia kasvupalveluja tukevia järjestelmiä.” ”Maakunta kehittää ja pitää tarpeen mukaan yllä alueensa kasvupalveluja tukevia sekä maakunnan ja alueen kuntien yhteistoimintaa tukevia järjestelmiä.”

Kyseinen pykälä herättää kysymyksiä tietojärjestelmien integraation tarpeesta. On tarpeen määritellä selkeästi asiakkuuden hallinnasta ja sitä tukevasta mahdollisimman yksinkertaisesta tietojärjestelmästä. Maakunnan järjestämistehtävään ja siihen kuuluvaan yhteensovittamiseen luontevasti kuuluu, että maakunta vastaa osaltaan asiakkuuden hallinnasta ja päivittää asiakastiedot valtakunnallisesti yhtenäiseen tietojärjestelmään.

30) Muut vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 3:

Pykälä 17 on monituottajamallin luonteen määrittelyn kannalta oleellinen. Tässä määritellään maakunta vain viimesijaiseksi palvelujen tuottajaksi. Pykälä 18 rajaisi maakunnan tehtävät mahdollisimman vähäisiksi eli käsittämään vain merkittävää julkista valtaa sisältävät tehtävät maakunnan tehtäviksi, joiden lisäksi maakunnille tulee uusina tehtävinä tähän malliin oleellisesti liittyvät järjestämistehtävät.

Lakiluonnoksen 15b§:ssä aiotaan esittää lisättäväksi kohta, jossa säädettäisiin valtiolle ja maakunnalle vastuu siitä, ettei minkään maakunnan työttömyys olennaisesti ylitä maan keskimääräistä tasoa. Ja edelleen, että ”säädetään valtion toimenpiteistä siinä tapauksessa, että tavoite ei täyty ja vastuu toteutuu”. Laissa ei tule tällaista vastuuta säätää.

Lakiluonnoksessa jää epäselväksi, mihin perustuu siinä esitetty 10 000 €:n raja, jota pienemmät tuet eivät olisi viranomaistehtäviä yrityksille myönnettävissä muissa tuissa. Julkisten varojen päätösvallan siirtäminen viranomaistehtävien ulkopuolelle vaatii selkeät perustelut.

31) Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset lukuun 3:

Esitämme, että lakiluonnoksen 3 luvun 17 §:n (Maakunnan järjestämisvastuu) 1 momentin ensimmäinen virke kirjataan muotoon:

”Maakunta vastaa lakisääteisten kasvupalveluiden järjestämisestä alueellaan, ellei se ole sopinut järjestämisvastuun siirtämisestä yhdelle tai useammalle kunnalle maakuntalain 7 §:ssä säädetyn mukaisesti.

Maakuntalain luonnoksen 7 §:ssä sanotaan nyt, että maakunta voi siten kuin laissa tarkemmin säädetään sopia tehtävänsä järjestämisvastuun siirtämisestä yhdelle tai useammalle kunnalle, jolla maakunnan arvion mukaan on riittävät taloudelliset ja muut voimavarat näiden tehtävien hoitamiseen. Tällä muutoksella vahvistettaisiin maakuntien ja kuntien sopimusoikeutta.

Rahoituspäätösten siirtäminen pois julkiselta toimijalta ei ole tarkoituksenmukaista ja kannatettavaa. Siksi 18 §:stä tulee poistaa yritystukiin liittyvä viittaus 10 000 euron raja-arvoon. Esitämme, että

18 § (Maakunnan viranomaistehtävät) 2 momentti kirjataan muotoon: ”Yrityksille myönnettävät tuet”

Perustuslain 124 § mukaisesti julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla ja vain, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle.

Luonnoksessa ehdotettu rahoituspäätösten siirrosta vaarantaa hyvän hallinnon vaatimukset ja sisältää keskeistä julkisen vallankäyttöä, joten nykyesitys on perustuslain suhteen vähintään kyseenalainen. Emme pidä rahoitukseen liittyvän tarkoituksenmukaisuusharkinnan ja vastuun kannalta tarkoituksenmukaisena siirtää rahoitusasioita muiden toimijoiden toteutettavaksi.

Esitämme, että lukuun 3 / 18§ (Maakunnan viranomaistehtävät)

Rakennerahastojen ja globalisaatiorahaston varoja koskeva päätöksenteko tulee sisällyttää julkisten viranomaistehtävien joukkoon alakohdaksi 7. Tällöin luonnoksen viimeinen momentti jää pois. Ehdotus lähtee siitä, että rakennerahastotoiminta tulee tulevallakin ohjelmakaudella olemaan julkista hallintotoimintaa.

Luku 4 Kasvupalvelujen tuottaminen (21-24§)

32) Onko monituottajamalliin pohjautuva ratkaisu tarkoituksenmukainen, jotta kasvupalvelu-uudistuksen tavoitteet saavutetaan: Kyllä pääosin

33) Mahdollinen sanallinen perustelu:

Sinänsä monituottajamalli on tarkoituksenmukainen lähtökohta kasvupalvelu-uudistuksessa, ja kilpailu mahdollistaa nykyistä kattavamman ja ketterämmän asiakaslähtöisen palvelukehityksen. Maakuntien olosuhde-erot huomioiden näin laajan systeemisen uudistuksen riskien hallinta edellyttää kuitenkin uudistuksen vaiheittaista etenemistä maan eri osissa.

Monituottajamalli tulisi toteuttaa niin, että maakunnan järjestämisvastuu olisi mahdollisimman laaja: mahdollistaen siis myös oman palvelutuotannon ja sopimuksellisuuden kuntasektorin kanssa. Maakunnan tulisi voida tuottaa kasvupalveluja markkinapuutetilanteessa maakunnan liikelaitoksen palveluna. Yhtiöittämisvelvollisuus aiheuttaa ylimääräisiä kustannuksia ja lisää hallinnollisia tehtäviä. Kun maakunta voi tuottaa esityksen mukaan kasvupalveluja vain markkinapuutetilanteessa, ei ns.

kilpailuneutraliteetti vaarannu. Valinnanvapausmalli olisi tällöin samankaltainen soten valinnanvapausmallin kanssa.

Asiakkaiden valinnanvapaus on lakiehdotuksessa säädetty mahdollisimman laajaksi. Käytännön tasolla monituottajamalliin kytkeytyvä aito valinnanvapaus edellyttää toteutuakseen, että yksityisiä palveluita on saatavilla ja että siirrytään nykyistä vahvempaan asiakkaan itseohjautuvuuteen ja omaan aktiivisuuteen.

Yksityisiä palveluntuottajia ja palveluiden tarjoajia ei ole kaikkien maakuntien alueilla tarjolla yhtä kattavasti. Uudet muodostettavat maakunnat ovat kovin erilaisia väestö-, työvoima- ja elinkeinorakenteeltaan ja muun muassa työllisyyspalvelun tarjoajia on monella alueella niukasti. Palvelujen tuottaminen taloudellisesti kannattavasti sekä samalla työmarkkinoiden toimivuuden parantaminen ja elinvoiman kasvattaminen ovat tulevaisuuden haasteita kaavaillussa mallissa. Markkinapuute on ilmeisempi niiden asiakkaiden palvelussa, jotka tarvitsevat keskimääräistä enemmän tukea työllistyäkseen.

Käytännön toteutuksessa valinnanvapauteen perustuva markkinoiden kehittäminen edellyttää säätelyn purkamista, digitaalisten palvelujen kehittämistä ja saatavuuden varmistamista sekä asiakkuuden hallinnan parantumista.

34) Säädetäänkö laissa tarpeeksi selkeästi kasvupalvelun tuottajan velvoitteista (huom. myös 35§ Hallintomenettely ja julkisuus): Kyllä pääosin

35) Mahdollinen sanallinen perustelu:

Monituottajamallin soveltaminen lakiesityksen mukaisella tavalla synnyttää tämän lisäsäätelyn tarpeen. Tuottajien velvollisuuksien toteutumista käytännössä on vaikea arvioida ennakoita.

Lakiehdotuksen 35§:ssä olevat viittaukset muihin lakeihin ovat epäselvästi ilmaistut.

23 §:n kohtaan tulee lisätä sana maakunnallisiin järjestelmiin, koska maakunnallisten järjestelmien olemassa olo on toisaalla mahdollistettu.

36) Mahdollistaako laki riittävällä tavalla asiakkaan valinnanvapauden toteutumisen: Kyllä pääosin.

37) Mahdollinen sanallinen perustelu:

Lakiesityksen tavoite on mahdollisimman laaja valinnanvapaus. Kilpailullisia markkinoita ei välttämättä saada aikaan lainsäädännön pakottamana. Viitaten markkinatilanteen selvityksiin realismia on että eri alueilla on merkittävästi erilaiset lähtökohdat saada yrityssectorilta riittävästi sopivia palvelujen tuottajia. Valinnanvapaus ei tule olemaan yhtäläinen koko maassa. Tämä alueellinen todellisuus on tarkoituksenmukaista ottaa huomioon. Oikea ratkaisu tähän on antaa maakuntien järjestäjänä ratkaistavaksi alueen palvelutarpeiden ja palvelumarkkinoiden ja –tarjonnan perusteella tarkoituksenmukainen tuottamismalli.

Haasteena käytännön toteutuksessa tulee olemaan, kuinka järjestäjä pystyy asettamaan palveluntuottajille sellaiset kriteerit ja rahoitusehdot, että myös harvaanasuilla ja syrjäisillä alueilla sekä ns. haasteellisimmille asiakasryhmille syntyy palvelutuotantoa ja valinnanvapautta.

Sähköisten palvelujen ja itseohjautuvuuden lisääntyessä on vaarana, että asiakas ohjautuu valintansa perusteella väärään palveluun tai palvelu ei muuten vain osoittaudun oikeaksi. Lainsäädännössä tulisi määritellä missä tilanteessa asiakas voi vaihtaa palveluntuottajaa.

Vaikka asiakkaan valinnanvapauden lisääminen on lain kantavia periaatteita, se ei erotu lain otsikointirakenteesta, vaan valinnanvapautta koskeva säännös on hankalasti löydettävissä 14 §:n sisältä. Asiakkaan näkökulmasta valinnanvapautta koskevat säännökset olisi syytä otsikoida erikseen esimerkiksi tekemällä 14 §:n otsikkoon lisäyksen ”ja valinnanvapaus”.

38) Muut vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 4:

39) Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset lukuun 4:

Muutosesitys pykälään 22. Oman tuotannon mahdollistaminen yhtiömuotoisena (valmisteltava)

Muutosesitys pykälään 23: kuntien ja kuntaomisteisten yhtiöiden mahdollisuus olla kasvupalvelujen sopimusperusteisena tuottajana markkinapuutetilanteessa (valmisteltava)

Luku 5 Palvelujen monimuotoisuus ja yhteiset järjestelmät (25-28§)

40) Vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 5:

Lakiehdotuksen 28. pykälässä todetaan järjestelmälustojen yhtenäisyydestä, että ”Työ- ja elinkeinoministeriö määrittää kasvupalveluja tukevien järjestelmälustojen yhteen toimivuuden periaatteet ja linjaukset sekä valtakunnallisten kasvupalvelujärjestelmien käyttöveloitteet.” Tietojärjestelmiä koskevat ehdotukset vaativat kuitenkin kokonaisuutena selvennystä. On tarpeen määritellä selkeästi asiakkuuden hallinnasta ja sitä tukevasta mahdollisimman yksinkertaisesta tietojärjestelmästä. Maakunnan järjestämistehtävään ja siihen kuuluvaan yhteensovittamiseen luontevasti kuuluisi, että maakuntatasolla ylläpidetään asiakkuuden hallintaa, jonka perustana on yksi valtakunnallisesti yhtenäinen tietojärjestelmä.

Lakiehdotuksen mukaan toimijoiden tulee tallentaa asiakastiedot yhteisiin järjestelmiin. Epäselväksi jää, onko valmistelussa varmistettu tämän esityksen suhde julkisuuslakiin terveystiedoista ja henkilötietolakiin. Ongelmallista ja epäselvää on myös se, miten varmistetaan yritysten liikesalaisuuksien säilyminen suhteessa yksityisiin palveluntuottajiin.

41) Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset lukuun 5:

Luku 6 Erinäiset säädökset (26-37§)

42) Tukevatko alueiden kehittämisen keskustelut valtakunnallisten ja alueellisten tavoitteiden yhteensovittamista ja alueiden ja valtion yhteistyötä: Kyllä pääosin.

43) Mahdollinen sanallinen perustelu:

Tulevien maakuntien ja valtion neuvottelumenettely on tarpeen säätää selkeästi niin maakuntalaissa kuin aluekehitys- ja kasvupalvelulaissa. Tässä laissa tulee määritellä aluekehittämistehtävää koskeva hallinnonalat ylittävä yhteinen toiminnallinen neuvottelu. Keskustelujen yhtenä kohteena on kasvupalvelujen yhteensovittaminen ja yhteistyö. Neuvottelun kokonaisuus tulee kuitenkin laajentaa koko maakunnan toimintaan ja käsittelemään myös maakuntien esityksen valtion toimenpiteiksi.

44) Ohjaavatko kasvupalvelujen valtakunnalliset tavoitteet riittävästi kasvupalveluiden tuottamista maakunnissa? Kyllä.

45) Mahdollinen sanallinen perustelu:

On syytä tunnistaa po. ohjauksen rooli oikein, sillä maakunnan kasvupalveluista maakunnan virasto on tulosvastuussa omalle maakuntahallitukselle ja –valtuustolle. Maakunnan ja valtion neuvottelussa voidaan yhteen sovittaa toimenpiteitä, jos siihen katsotaan olevan tarvetta. Valtakunnallisissa tavoitteissa relevantteja tarkasteltavia ovat esim. asiakkaiden perusoikeuksien ja yhdenvertaisuuden toteutuminen.

46) Onko kasvupalvelutoimijoiden ohjaus- ja valvontaroolit tarpeeksi selkeästi kuvattu, kun otetaan huomioon 20§:n omavalvonta: (Kyllä pääosin?)

47) Mahdollinen sanallinen perustelu:

Esityksen 29 §:n mukaan ministeriö vastaa valtakunnallisesta kasvupalvelupolitiikasta, valtakunnallisten tavoitteiden valmistelusta ja niiden huomioon ottamisesta maakuntien toiminnan ohjauksessa. Selvytyden vuoksi voisi olla tarkoituksenmukaisesta todeta, että ministeriön ohjauksessa kyse on strategisesta ohjauksesta suhteessa itsehallinnollisiin ja kansanvaltaisesti johdettuihin maakuntiin.

Esityksen mukaan ministeriö tai sen valtuuttama toimija voisi tehdä arviointikäyntejä maakuntiin, valvoisi ja ohjaisi niitä. Jää kyseenalaiseksi, ovatko em. säännökset kaikilta osin sopuissa maakunnallisen itsehallinnon ja kansanvaltaisuusperiaatteen kanssa.

Kasvupalveluiden ohjausta ja valvontaa koskevat säännökset löytyvät nyt erinäisiä säännöksiä sisältävästä luvusta. Niiden kokoaminen omaan lukuunsa tai sisällyttäminen kasvupalveluiden järjestämistä koskevien säännösten yhteyteen voisi olla perusteltua.

48) Ovatko keskitetysti hoidettavat tehtävät tunnistettu kattavasti: Kyllä?

49) Mahdollinen sanallinen perustelu:

(Avoin...)

50) Muut vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 6:

(Avoin...)

51) Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset lukuun 6:

Pykälä 36 täsmennys!

Ehdotus uudelleen muotoiluksi ja lisäykseksi (6. luku 32 §):

Neuvottelun tarkoituksena on sovittaa yhteen hallinnonalojen tavoitteet ja muodostaa neuvotteluosapuolten yhteinen näkemys maakunnan aluekehittämisen tarpeista ja tulevan vuoden valtion talousarvion valmisteluun liittyvistä maakunnan esityksistä.

Maakuntakohtaisissa neuvotteluissa käsitellään aluekehityksen tilanteen pohjalta alueiden kehittämiseen liittyviä eri hallinnonaloja koskevia toiminnallisesti ja taloudellisesti merkittäviä tavoitteita ja maakuntien tekemiä esityksiä valtion talousarvioon. Neuvotteluissa voidaan käsitellä muita alueiden kehittämisen toimeenpanoon ja kasvupalvelujen järjestämiseen liittyviä asioita.

Neuvotteluja johtaa työ- ja elinkeinoministeriö ja sen lisäksi neuvotteluihin osallistuvat ainakin valtiovarainministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö ja ympäristöministeriö.

Esitämme, että 6 luvun 36 §:n 2 momentti tulisi kirjoittaa yleisten keskittämisoppien mukaan seuraavasti:
”Mikäli maakunnat eivät sovi yhteistoiminnasta 1 momentissa tarkoitettujen asioiden tai jonkin niistä hoitamisessa, valtioneuvosto voi päättää maakuntien velvoittamisesta yhteistoimintaan. Päätös on voimassa siihen saakka, kunnes maakunnat sopivat yhteistoiminnasta.”

Luku 7 Voimaantulo ja siirtymäsäädökset (38-44§)

52) Uskotteko, että alueellanne esiintyy kasvupalvelujen markkinapuutteita vuonna 2019? (Vastaus maakuntakohtainen!) MEILLÄ KYLLÄ

53) Mahdollinen sanallinen perustelu:

Huomiotava lähde: Markkinavuoropuhelun analyttinen tuki. Raportti. Owlgroup; 2017.

Maakunnan keskuskaupungissa sekä sitä ympäröivällä kaupunkiseudulla oletetaan olevan/syntyvän toimivat markkinat. Myös maakunnan alueellisissa keskuksissa on/syntynee markkinaehtoista toimintaa. Muun maakunnan osalta markkinapuutteen esiintyminen on mahdollista, jopa todennäköistä.

Markkinapuutetta saattaa esiintyä eri tavoin eri asiakasryhmissä. Vaikeasti työllistyvien asiakkaiden työnvälityspalveluissa saattaa esiintyä markkinapuutetta koko maakunnan laajuisesti vuonna 2019.

Em. seikoista johtuen siirtymäaikaisten uudelleen arvioinnille ja koko uudistuksen porrastetulle toimeenpanolle maan eri osissa voidaan nähdä perusteita.

54) Onko markkinapuutteen toteaminen kuvattu riittävällä tavalla lakiesityksessä: Kyllä pääosin?

55) Mahdollinen sanallinen perustelu:

Markkinapuutteen toteamisen osalta HE-luonnoksen perustelut ovat mahdollistavia ja esimerkinomaisia. Maakunnalla on siten päätösvalta siitä, missä menettelyssä markkinapuute todetaan. Markkinapuutteen toteamista ei tule sitoa kilpailuttamisen kautta syntyvään tietoon markkinatilanteesta, sillä se on tilanteeseen turhan raskas ja hidas hallinnollinen prosessi.

56) Onko uudistuksessa otettu riittävästi huomioon henkilöstön asema: Kyllä pääosin.

57) Mahdollinen sanallinen perustelu:

Lakiehdotuksen mukaan henkilöstö siirtyy 1.1.2019 maakuntaan ja tältä osin henkilöstön asema on selvitetty kattavasti. Toimeenpantaessa lakiehdotuksen mukaista valinnanvapausmallia huomattava osa kasvupalveluihin liittyvästä henkilöstöstä siirtyisi pois maakunnasta siirtymäkauden aikana. Lakiehdotuksessa olisi tarpeen tarkastella henkilöstövaikutuksia realistisesti myös niissä tilanteissa, joissa markkinat toimivat ja tuotanto siirtyy sinne.

Maakunnalle säädettäväksi esitetty velvollisuus tarkastella markkinoiden tilannetta on jatkuva ja yhdessä oman tuotannon rajoitusta koskevien esitysten kanssa tämä merkitsee maakunnan kasvupalvelutuotantohenkilöstön osalta pysyvää epävarmuutta työnantajasta. Tilanne voi johtaa siihen, että maakunta-työnantajan henkilöstöpolitiikka on epävakaata, maakunnassa on käynnissä toistuvat yt-neuvottelut eikä maakunta saa palvelukseensa tarvittavaa osaamista. Henkilöstö siirtyy 1.1.2019 maakuntaan. HE:ssä on laajasti ja monipuolisesti selvitetty henkilöstön asemaa tässä tilanteessa. Uudistuksen markkinalähtöisyyksimallin perusteella merkittävä osa henkilöstöstä siirtyy maakunnasta pois siirtymäkauden aikana. Tämän vuoksi HE:ssä tulisi tarkastella henkilöstövaikutuksia myös niissä tilanteissa, joissa markkinat toimivat ja tuotanto siirtyy sinne. Tämä auttaisi näkemään kokonaisuuden tilanteen paremmin.

58) Muut vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 7:

Markkinapuute on merkittävä maakunnan toimintaan vaikuttava seikka. Siksi siitä tulisi säätää omassa pykälässään, eikä pelkästään siirtymäsäännöksissä. Pykälästä 49 tulee siirtää muut kuin voimaantulo- ja siirtymäsäännöksiä koskeva teksti tähän uuteen omaan pykälään.

59) Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset lukuun 7:

(Avoin...)

49 § otsikko tulee muuttaa vastamaan luvun otsikkoa. Uusi otsikko = Markkinapuutteen toteamista koskevat siirtymäsäännökset. Lisäksi pykälän sisältöä pitää muuttaa otsikon mukaiseksi.

Vapaa sana

Alueiden kehittämistä ja kasvupalveluja koskevassa lakiesityksessä kotouttaminen liitetään vahvasti aluekehittämiseen. Tämä on uusi ja kannatettava näkökulma kunhan huomioidaan maahanmuuttajien joukon heterogeenisuus ja kotouttamistoimien kokonaisuus. Kotoutumista edistäviä palveluja järjestetään

osana maakunnan järjestämisvastuulla olevia kasvupalveluita ja sosiaali- ja terveyspalveluita, kunnallisia peruspalveluita ja koulutusjärjestelmää sekä muina kotoutumista edistävinä palveluina. Näiden palvelujen yhteensovittamisen vastuu on maakunnalla. Kotoutumiseen ja työllistymiseen liittyvien palvelujen kehittämisessä tarvitaan kunnan ja maakunnan hyvää yhteistyötä.

Maakunta tulee järjestämään palvelut maakuntalakiluonnoksen mukaisesti erottamalla palvelun järjestäjän ja tuottajan. Sektorilainsäädännön perusteella eri tehtäväaloille näyttää tulevan keskenään fundamentaalisesti erilaiset toimintalogiikat. Kasvupalvelut perustuvat kilpailulliseen monituottajamalliin ja markkinaehtoiseen toimintaan, kun taas joillakin muilla tehtäväaloilla pidättydytään virkamieshallinnon periaatteissa myös palveluiden tuotannon puolella. Tämä ei ole kestävä lähtökohta maakuntakonsernin johtamiselle ja hyvälle hallinnolle, sen demokraattiselle kontrollille eikä myöskään asiakaslähtöiselle palvelutuotannolle. Hallinnonalakohtainen koordinointi keskushallintotasolla on välttämätöntä.